

LIITO-ORAVAKARTOITUS RUSKON SUITTURIN ALUEELLA VUONNA 2025

FM (biologi) Turkka Korvenpää
15.4.2025

Sisällys:

1. JOHDANTO	3
2. LIITO-ORAVAN EKOLOGIAA	3
3. MAASTOTYÖMENETELMÄ.....	5
4. TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	5
5. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET	7
Liite 1. Valokuvia kartoitusalueelta.	

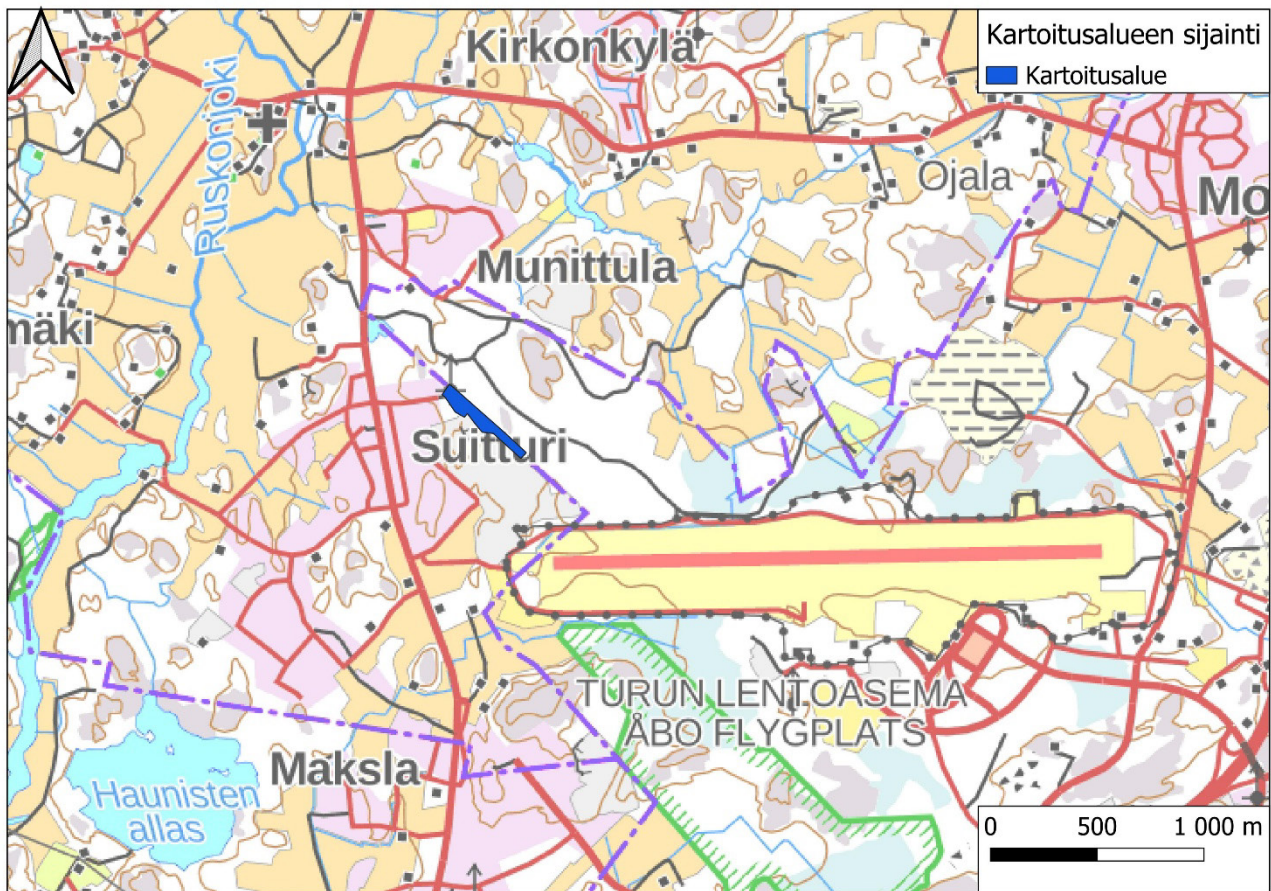
Kannen kuva: Harjutie.

Pohjakartat ja ilmapuot: © Maanmittauslaitos 04/2025

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Nosto Consulting Oy laatii asemakaavan laajennusta Ruskolla Turun rajan tuntumassa sijaitsevalla Suitturin alueella (kartta 1). Kunnan rajan tuntumassa kasvaa metsää, joten Nosto Consulting Oy tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä liito-oravakartoituksen alueelta. Kartoituksen laati FM (biologi) Turkka Korvenpää, ja siihen liittyvät maastotyöt tehtiin 11.3.2025.

Kartta 1. Kartoitusalueen sijainti Suitturissa Turun lentoaseman pohjoispuolella.

2. LIITO-ORAVAN EKOLOGIAA

Liito-orava (*Pteromys volans*) on luokiteltu Suomessa valtakunnallisesti uhanalaiseksi lajiksi (uhanalaisuusluokka vaarantunut) voimakkaan ja pitkään jatkuneen vähenemisensä vuoksi (Hyvärinen ja muut 2019). Liito-orava on myös EU:n tiukasti suojelama laji, joka sisältyy luontodirektiivin IV-liitteeseen. Sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Liito-orava suosii varttuneita kuusivaltaisia sekametsiä, joissa kasvaa haapaa sekä muita lehtipuita. Nykyaikainen metsänhoito on vähentänyt sekä edelleen vähentää tällaisia metsiä, mikä on johtanut liito-oravakannan voimakkaaseen, vuosikymmeniä jatkuneeseen, taantumiseen. Liito-orava ei yleensä asetu puhtaisiin lehtimetsiin tai voimakkaasti harvennettuihin metsiköihin. Laji karttaa myös taimikoita sekä puhtaita männiköitä.

Liito-oravan elinpiiri koostuu yhdestä tai useammasta nk. ydinalueesta, joilla liito-orava viettää suurimman osan ajastaan. Lisäksi elinpiiriin kuuluu ruokailualueita sekä liikkumisyhteyksiä liito-oravan käyttämien metsiköiden välillä. Elinpiiri on siten huomattavasti laajempi kuin yksittäinen ydinalue tai ydinalueet. Koiraiden elinpiirit voivat olla osittain päällekkäisiä, ja ne ovat laajuudeltaan kymmeniä tai jopa yli 100 hehtaaria. Yhden uroksen elinpiirillä voi sijaita useiden naaraiden elinpiirejä, jotka eivät mene keskenään päällekkäin. Naaraan elinpiirin koko on tyypillisesti 3-10 hehtaaria. Elinpiirin ei tarvitse olla kokonaan liito-oravan kannalta erinomaista elinympäristöä, vaan siihen voi sisältyä myös esimerkiksi nuorta metsää.

Liito-orava pesii tavallisesti käpytikan tekemiin koloihin, mutta myös pönttöihin ja oravan rakentamiin risupesihin. Tyypillisiä pesäpuita ovat haapa sekä risupesien kohdalla kuusi. Liito-orava ei ole ihmisarka, vaan se saattaa asettua pihapiirien linnunpönttöihin tai jopa rakennuksiin.

Liito-orava on varsin lyhytikäinen eläin, ja kaikki olemassa olevat ydinalueet ja elinpiirit eivät ole jatkuvasti asuttuina. Siten on tärkeää säilyttää myös mahdollisesti tilapäisesti tyhjät elinpiirit ja ydinalueet sekä toimivat kulkuyhteydet, jotta liito-oravat voivat kolonisoida ne uudelleen. Liito-orava liikkuu pääasiassa liitämällä puusta toiseen. Se pystyy liitämään ainakin 40-50 metrin matkoja, mikäli puusto on riittävän korkeaa. Yhtenäiset metsäkaistaleet ovat parhaita liikkumisyhteyksiä, mutta liito-orava pystyy hyödyntämään liikkumisessaan myös yksittäisten puiden muodostamia puurivejä sekä esimerkiksi pientaloalueiden pihapuita. Liito-oravan on havaittu käyttävän liikkumiseen pääsääntöisesti yli kymmenmetrisiä puita (Virtanen ym. 2014). Kulkuyhteyksien suositeltavana leveytenä on pidetty vähintään 20-50 metriä ja yhteyden aukoissa puiden välisenä etäisyytenä korkeintaan 20 metriä (Ramboll Oy ja Ympäristötutkimus Yrjölä Oy 2014). Parhaimmat yhteydet ovat tiheitä metsiköitä, joissa on myös lehtipuita. Tällaisissa metsiköissä liito-oravat ovat paremmin suojassa saalistajilta ja voivat käyttää niitä myös esimerkiksi ruokailuun. Olennaista on se, että yhteys kestää myrskyt.

3. MAASTOTYÖMENETELMÄ

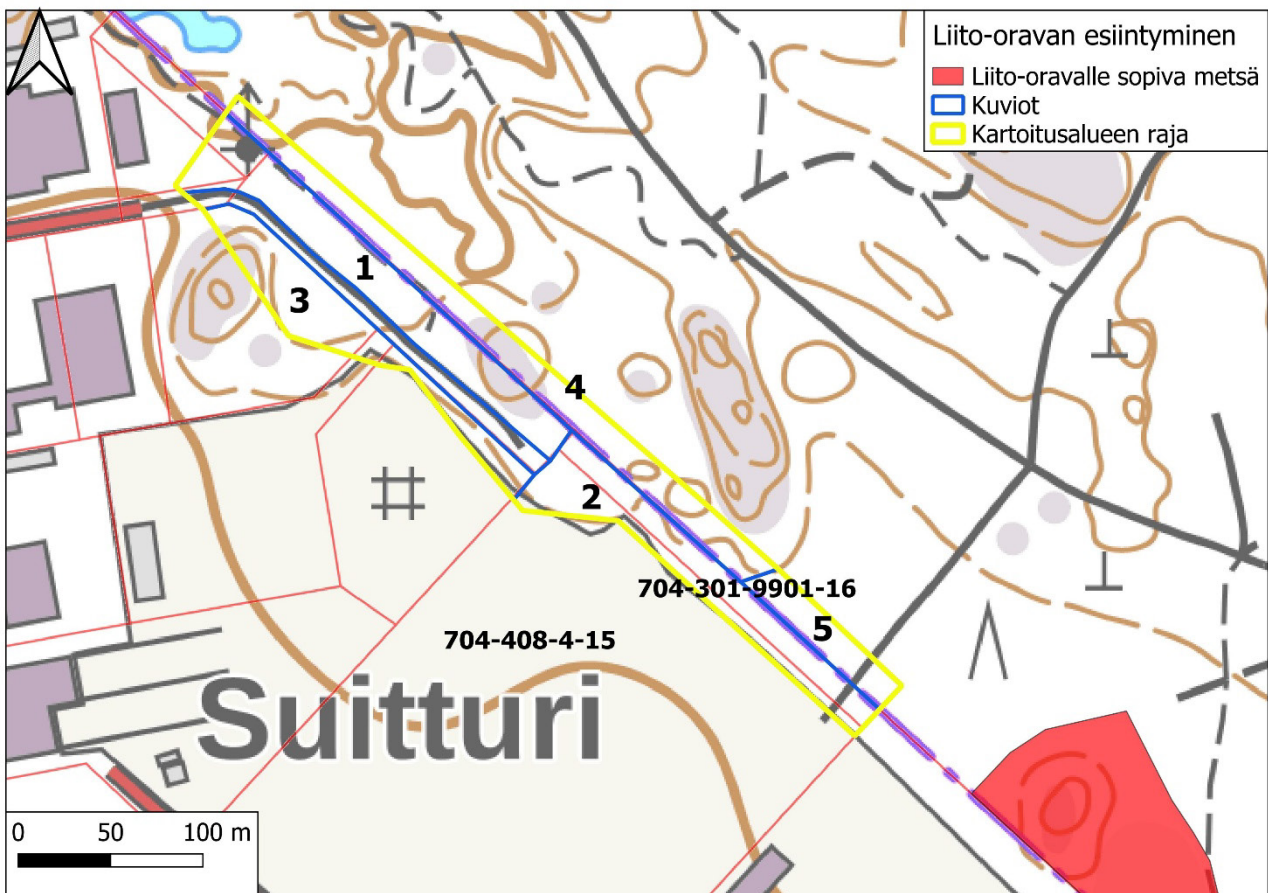
Liito-oravan esiintymistä selvitetään etsimällä lajin jätöksiä. Näitä ovat ennen muuta puiden juurilta löytyvät papanat sekä puiden tyvirunkojen virtsaamisjäljet. Liito-oravan luotettavin kartoitusjakso ajoittuu maaliskokuulle, jolloin papanat ovat väriltään keltaisia – kellertäviä ja siten helpommin havaittavissa kuin kesän ruskeat papanat. Lisäksi keväällä kasvillisuus ei häiritse jätösten havaitsemista. Virtsaamisjäljet erottuvat mm. puun rungon sammalkasvustojen kuolemisenä. Papanoiden löytyminen osoittaa varsin luotettavasti liito-oravan esiintyvän alueella, joskin vain yksittäisten papanoiden löytyminen yhden tai muutaman puun tyveltä voi viitata myös eläinten tilapäiseen pysähtymiseen niiden siirtyessä alueelta toiselle. Mikäli jätöksiä löytyy vähänkin runsaammin, käyttää liito-orava aluetta pysyvämmiin. Runsaan papanamäärän löytyminen kolopuun alta, ympäröivää puustoa selvästi järeämmän tuuhealatuksisen kuusen tyveltä tai linnunpöntön alta viittaa vahvasti pesintään. Usein pesäpuiden tyvirungoilla on myös virtsaamisjälkiä. Joskus pesäpuiden tyviltä ei kuitenkaan löydy lainkaan papanoita, joten kaikki reviirillä sijaitsevat kolopuut ovat mahdollisia pesäpuita. Liito-oravat suosivat pesäpuinaan varsinkin tiheiköissä kasvavia puita, sillä tiheä puusto antaa suojaa saalistajilta.

Liito-oravakartoituksen maastotyöt tehtiin 11.3.2025, jolloin maasto oli jo kokonaan lumetonta. Liito-oravan papanoita ja virtsaamisjälkiä etsittiin runkomaisten haapojen (rinnankorkeusläpimitta vähintään 10 cm) ja suurten koivujen sekä kuusten tyviltä. Lisäksi tehtiin havaintoja metsän sopivuudesta liito-oravan elinympäristöksi, kulkuyhteyksien laadusta sekä etsittiin kolopuita, risupesä ja liito-oravalle sopivia pönttöjä.

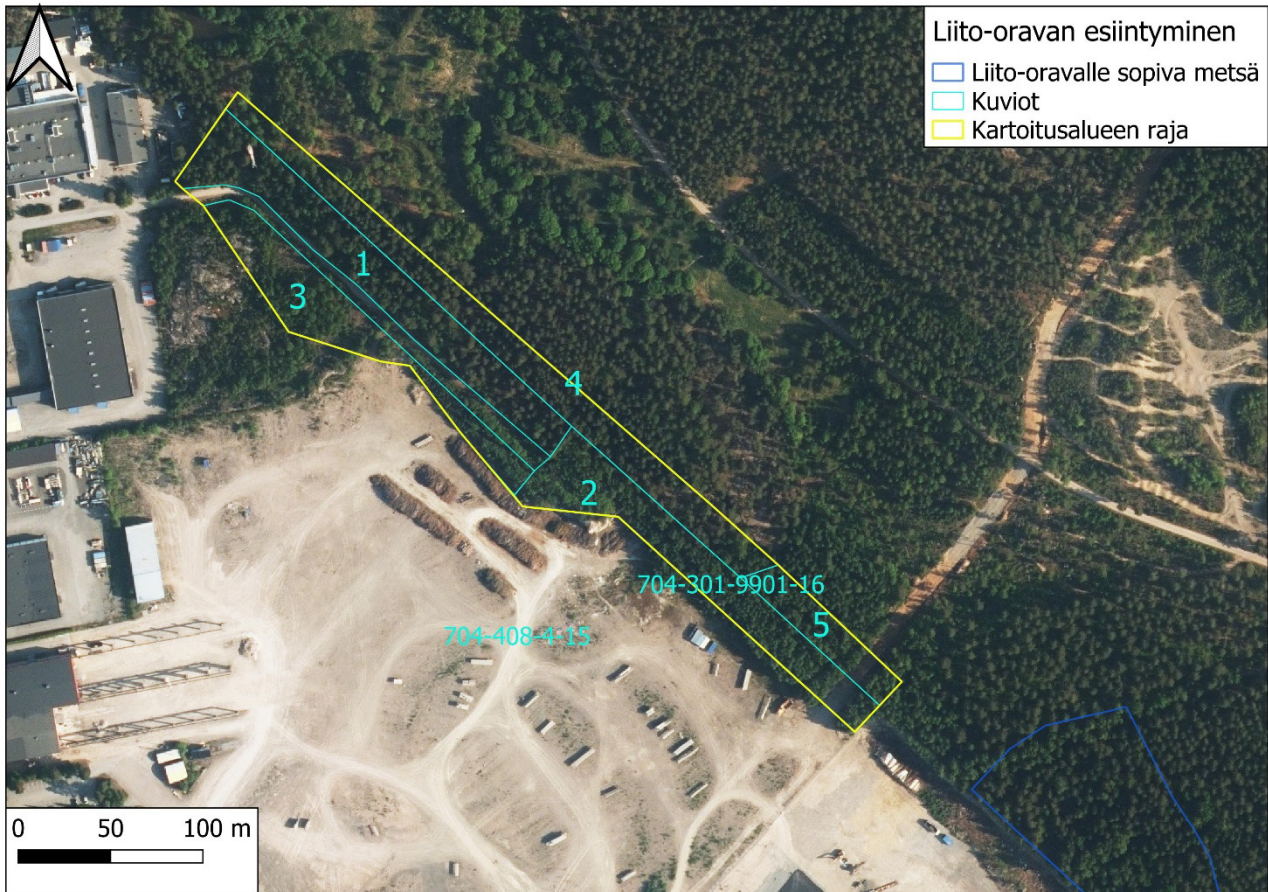
4. TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Kartoitetulta alueelta ei ole aiempia liito-oravahavaintoja. Lähimmät havainnot ovat Turun puolelta noin 150 m kartoitusalueen kaakkoisreunasta kaakkoon, jossa kasvaa tiheää, varttunutta kuusi- ja mäntyvaltaista metsää. Sekapuuna tavataan hiukan haapaa. Kyseisestä metsiköstä on löydetty keväällä 2021 liito-oravan papanoita useiden puiden tyviltä (Suomen Lajitietokeskus 2025), mutta vuoden 2023 kartoituksessa (Korvenpää 2024) merkkejä liito-oravasta ei löydetty. Metsikössä kasvanut nuori puusto oli tuolloin hiljattain raivattu, mutta metsikön tulkittiin edelleen olevan liito-oravalle sopivaa. Idempänä kasvava metsä (josta myös liito-oravahavaintoja keväällä 2021) oli vuonna 2023 harvennettua ja liito-oravalle huonosti sopivaa.

Kartoitetulta alueelta ei löytynyt liito-oravan papanoita tai muita merkkejä lajin esiintymisestä. Alueella tai sen välittömässä lähiympäristössä ei myöskään kasva liito-oravalle hyvin sopivaa metsää. Harjutien (kannen kuva) ja kunnan rajan välissä (merkitty numerolla 1 karttoihin 2-3) on vaihtelevan ikäistä puustoa kasvavaa kuivahkoa kangasmetsää (kuva 1), jossa on harvassa vanhoja mäntyjä ja hiukan varttuneita kuusia. Vanhemman puuston seassa tavataan runsaasti nuorta koivua ja mäntyä sekä jonkin verran nuorta kuusta. Kartoitusalueen pohjoisosassa sijaitsevan puhelinmaston tienoilla ja toisaalta Ruskon puoleisen metsäkaistaleen eteläpäässä on muutama nuori haapa. Kiinteistöt 704-301-9901-16 ja 704-408-4-15 on jo kokonaan avohakattu ja niiden maa täysin muokattu (merkitty numerolla 2 karttoihin 2-3). Harjutien länsipuolella tien ja avoimeksi raivatun alueen välillä on koivu- ja mäntyvaltaista taimikkoa (merkitty numerolla 3 karttoihin 2-3, kuva 2). Turun kaupungin puolella kasvaa kapeana kaistana harvahkoa, melko vanhaa talousmetsämännikköä (merkitty numerolla 4 karttoihin 2-3), jossa on alikasvoskuusia sekä hieman nuorta koivua. Turun puolella on myös metsäisiä pieniä kallioita sekä kartoitusalueen kaakkoispäässä nuorta harvennettua koivikkoa (merkitty numerolla 5 karttoihin 2-3). Kauempana kuntarajasta Turun puolella sijaitseva laaja entinen soranottoalue on pitkälti metsittynyt männylle.

Kartta 2. Kartoitettu alue ja kuviojako maastokartalla.

Kartta 3. Kartoitettu alue ja kuviojako ilmakuvalla.

Johtopäätös: Kartoitusalueella tai sen välittömässä lähiympäristössä ei ole liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, eikä tarvetta liito-oravaan pohjautuville maankäyttösuosituksille ole. Kartoitusalue sijaitsee laajan avomaan ja teollisuusalueen reunalla, joten se ei myöskään toimi liito-oraville tärkeänä liikkumisyhteytenä.

5. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

Ahopelto, L., Lundgren, L., Kostainen, A., Peltola, K., Laita, A., Mäkelä, A., Väänänen, M., Perätie, T. & Ruohomäki, A. 2021. Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa. Hyvien käytäntöjen opas. Metsähallitus, Espoon kaupunki, Jyväskylän kaupunki ja Kuopion kaupunki. 108 s.

(https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Muut/Liito_orava_kaupunkisuunnittelussa.pdf)

Hanski, I. K., Stevens, P., Ihalempiä, P. & Selonen, V. 2001. Home-range size, movements, and nest-site use in the Siberian flying squirrel *Pteromys volans*. J. Mammalogy 81: 798-809.

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Korvenpää, T. 2024. Turun mantereen puoleisen alueen liito-oravaselvitys: osa-alue 1. Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy. 34 s.
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.
- Nieminen, M. 2017. Liito-orava (*Pteromys volans* Linnaeus, 1758). - Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 48-55. Suomen ympäristö 1/2017.
- Ramboll Finland Oy ja Ympäristötutkimus Yrjölä Oy 2014. Selvitys liito-oravien ja maankäytön suunnittelun yhteensovituksesta Espoonlahden ja Matinkylän alueilla. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisusarja 5/2014.
- Suomen Lajitietokeskus 2025. Laji.fi -portaali (tarkastettu 8.4.2025).
- Suomen luonnonsuojeluliitto 2020. Liito-orava – tietoa lajista ja kartoituksesta.
(<https://www.sll.fi/app/uploads/2020/06/Liitis-kartoitusopas-A5-WEB-aukeamat.pdf>)
- Virtanen, T., Salomäki, P., Tanskanen, S. ja Yrjölä, R. 2014. Liito-oravan radioseuranta Espoonlahden ja Matinkylän suuralueilla 2013. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisusarja 4/2014.

Liite 1. Valokuvia kartoitusalueelta.**Kuva 1.** Metsä Harjutien ja kunnan rajan välissä.**Kuva 2.** Taimikkoa Harjutien länsipuolella.